

שבלי ספק יזכה לחיינצח כפנינה קלאסית קבנה...
את הצדפים של הקץ החי מצאתי, פתחתי, ובתוכם היתה אצה. לא פנינה.
פרופסור סטנלי אלקין, המלמד אנגלית באוניברסיטת וושינגטון, בסנטלואיס, יורע אנגלית. אלא שברומה לפרופסורים לאנגלית בישראל, הסובלים מתיסמונת, הקמפוס הכותב, אין לו מה לומר. את שאין לו לומר, עושה אלקין בהקף החי כמעט 115 עמודים.
הקף החי הוא השיעמום האינטלקטואלי בהתגלמותו. מסע של פרופסור יומני, בנוסח אמריקאי להתפתח של **דאנצה**. זה סיפור הנפתח בשודר בחנות למשקאות, שבמהלכו נורה סוחריינות **אלרבי** למוות ונשלח לגן-העדן, ומאחר יותר לגיהנום, בצפייה להסבר מהאלוהים בדבר מותו. תחת למצוא את התשובה, הוא פוגש כמה עשרות שנים מאוחר יותר ב**לדלהארס**, מי שסייע בהריגתו, וזכה לאריכות ימים.

סיפורו של אלקין משעמם בכדיחותיו התפלות (וברגע ניסתה לשים קץ לחייה עלידי בליעת אלה מטרים של חום לניקוי שיניים...) גם לא נפקד הפרק האמריקאי-מיני, בנוסחת אלקין (המבוססת פחות כישורו על נוסחת פיליפ רות!) כאשר הוא מתאר את חיימיני של ארבי בגיהנום: מבשפה זקנה גהרה מעליו ושיפשה את אברו בין כושת ידיו. זו היתה הפעם הראשונה אחרי ששיפשה שנים שנה שאשה נקעה בו שם. רצונו חפשי, רצונו חפשי. אבל בידיה החמות החל הפין שלו מעלה עשן... באמת?

הריאליזם האינפנטיליים, שאלקין בוחן עליהם מה הסתם את תלמידיו באוניברסיטת וושינגטון, הם משוללי כל ערך ספרותי. גם מניין

פרופסור אלקין גירה מילולית

בני משפחת לדלהארס היורה נאלרבי, בגיהנום (תשעת אלפים ששימאות ארבעים ושלושה לדלהארסים שהוציאו את נישמתם מאז ראשית הימים...) אינו עשוי להעלות חיוך של ממש על שפתי הקוראים.

הקורא בהקף החי חש אחרי 30 העמודים הראשונים, כי העלה את כל גירתו הספרותית של פרופסור אלקין, והוא עשוי לוותר על המשך הקריאה בספר זה.

פרט אחד, שאינו ברור לכותב שורות אלה, הוא מדוע מצאה הוצאת זמורה ביתן צורך להעניק את הספר לקוראי העברית? שהרי מעלי הגירה האינטלקטואלית כבר קראו ספר זה, מן הסתם, בשנת-השבתון האחרונה שלהם בארצות-הברית. גם תרגומה של רות בונדי אינו מתעלה למת התרגומים המקובלת של הוצאה זו.

יפיוף רוחה

אחת הבולטות במחלות הספרותיות היא המחלה הגלרית, שניתן לכנותה כהתפעמות

חלולה. אלרגיה זו היא נחלתם של משוללי כל כישרון יצירה ספרותית, המוצאים במלאכת התרגום תיעול לתיסכולי חוסר-היצירה שלהם. מיגרעתם הבולטת של החולים במחלה חשוכת-המראפ מוצאת את ביטוייה בצורך הכפייתי ללות את תרגומם, הרחוק מלהיות מפואר, (שהרי גם בתרגום נוקק המתרגם לכישרון יצירתי) כ"מבוא" או "אחרית דבר", ולעיתים אפילו כ"דברי המתרגם".

אחת שלקתה בהתפעמות חלולה כמימדים מגלומאניים הסרייתקדים בספרות הישראלית, היא רינה ליטוין, המלווה את תרגומיה כ"דברי המתרגמת".

תרגומיה של רינה ליטוין ניצבים אישם בתחתית רשימת מתרגמי האיכות לעברית, ורי השוות את רמת תרגומיה מיצירות ויליאם פולקנר לעברית, לתרגומיו המעולים והמתקנים של אמציה פורת.

רינה ליטוין החליטה שלא להסתפק בתרגומיה. היא כתבה ספר משל עצמה, תחת הכותרת על זנב של דג ונשמח בת"אלמוות, שבו הפגינה את דלילות עולמה התרבותי כפייוף רוחה, העשוי להביא את המעייץ בו רק לשינאת הספרות.

המחברת שואפת כסיפונה להביא את הקורא אל ה"טופוגרפיה התרבותית, הביוגרפית או הפסיכולוגית שמאחוריה..." של יצירות ספרות. בלשון יומרנית, משוללת כל כיוון, שואפת ליטוין, ליטול את הקורא למסע אל: "ארצו של ויליאם פולקנר, אל אנגליה של פורדיק גרסיה לורקה, אל עולמו התמימי של אנדרסן או אל שמוי הגבוהים והנזיריים של אנטואן דה סנט-אבזריו..." היא מבהירה לקורא: "הספר אף מבטא את המיוחד המיוחד של ספרות ומתרגמת, השואלת את חומרה לסירוגין מן העולם ומן הספרות ומתיבה אותם להוויה חדשה באמצעות הלשון..." איוה בלהיבלה יומרני.

מסותיה של רינה ליטוין על עולם הספרות והתרגום הן מסות בלתיאפשריות. שהרי ברצף הרימויים חסר הסדר והכישרון שלה היא מייגעת את הקורא, החל מהשורה הראשונה, תוך העמסה מוגזמת של הכתוב בשמות, במראיימקום, במילים זרות, ככוונה להציג עצמה בעיני הקורא: ראו, כמה שאני חכמה ויודעת! לא חכמה, ואולי יודעת — אבל לא יודעת מה לעשות כמה שהיא יודעת.

כנספי קרן תל-אביב לתרבות ולאמנות וקרן עמוס אונט ליטוין את הקורא להתייטר בעשרות אלפי אותיות, שהמסר האחד והיחיד שלהן הוא: אילו הייתי פרופסור, הייתי יכולה למלא כיתביעת מיקצועיים לספרות עד קץ הימים.

בלהג חסר גבולות מולכה המחברת את קוראיה במבוך של ציטוטים — כולם מהעולם שאותו מתרגמת ליטוין לעברית — אף ציטוט, שם, או יוצר, אינם ישראליים, בני השפה שאליה היא מתרגמת.

בפרק על התרגום כדורשית היא חותרת להציג עצמה, כיודעין או שלא כיודעין, כיורשתה של לאה גולדברג במלאכת התרגום. כרוב צניעותה היא גם אינה מתביישת לנתח את תרגומיה שלה לעברית. אכן, גם זה מוסר מתרגמים.

כתב עת

מאזניים

חוברת מס' 101, כרך נ"א של מאזניים פותחת את השנה השלישית מאז שכתביעת זה שב לחיים חרשים, היא שבה ומוכיחה שביטאון אגודת הסופרים יכול להיות הטוב בכתביהעת הרוואיאור כיום בארץ.

מאזניים, בעריכתם של המשורר אשר רייך וד"ר פסח, מספק חווית קריאה מרתקת. החוברת הנוכחית מוקדשת בעיקרה, לראשונה בתולדות כתביעת זה, לספרות זרה. והפעם, למיבחר מעולה מתוך השיירה האמריקאית החדשה, תחת הכותרת אני שומע את אמריקה שרה (ממאמר שירו הנודע של וולט ויטמאן).

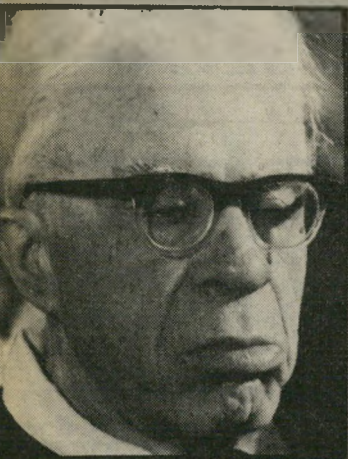
רינה ליטוין — על זנב של דג ונשמח בת" אלמוות, הוצאת הקיבוץ-המאוחד; 92 עמודים (כריכה דקה).

מאזניים, ירחון לספרות — עורכים: אשר רייך וחי' פסח; 80 עמודים (כריכה רכה).

מי מריבה התעלות נוסח יורם

קניוק ★ ליל העשרים ואחד

אני סובל את כתיבתו הספרותית של יורם קניוק. זו כתיבה הסובלת מחוסר-מעוף מהעסקות-שמש של יצירות אחרות של סופרים ידועים (דלנון טראמבר, גבריאל גראסיה מארקס, ג'וזף גראם ואחרים). מלשון אסוציאטיבית חסרת כוונות ספרותיות, ועוד מיגרעות כנה וכהנה. אלא שבמרדו השנועי במוסיף סופשבות של מעריב פידס קניוק בשני המשכים (2.9, 26.8) את מיטב-כתיבתו, מאז ראשיתה. שתי הרשימות העוסקות ברמות של קצין מיטרת-ישראל לשעבר אבנר לס, מי שהיה חוקרו של אדולף אייכמן בישראל, שידד לגרמניה כדי להעניק לגייטמניה לגרמניה האחרת. קניוק הצליח להתעלות מעל לרדידות כתיבתו, מעל לשומניה-הלשון האופייניים לו, ולהביא סיפור מרתק, בעל איכויות ספרותיות מהמעלה הראשונה, סיפור העדיף במעלותיו

מנחם יערי שיני בניס תכהינה

סופר קניוק דמותו של קצין

מנדר המלל המאויית שלו היהודי האחרון מיניו של תת-אלוף אביעז יערי כמפקד המיכללה לביטחון לאומי סוגו מעגל-היסטורי. המעגל החל לפני יותר מ-10 שנה, כאשר אביו של תת-אלוף יערי, מנהיג מפ"ם הקשיש מלאיר יערי, פתח בביתנו את אותו תעודת-ירחות של ההגשמה העצמית, נוסח השומר הצעיר, תעודת שנועד ליצור את היהודי החדש בארץ-ישראל. אלא שתעודת זה היה כגוד חלום שלא-התגשם. מאיר יערי, מן שירד מליל ה-20 בביתניה אל ליל ה-21 בקיבוץ מרחביה, שבו הוליד את בנו. במקום להשתתף כבנייתו של עולם חדש, עולם טהור ומוסרי יותר, הפך אביעז יערי, שנה בדיוק אחרי צברה ושאתילא, למפקד המיכללה לביטחון לאומי. מי אמר שההיסטוריה אינה צינית! אכות אכלו בוטר ושיני בניס תכהינה.

בצירוף אילוסטרציה עניינית לשירים, תרגום שירי ויליאם קארלוס ויליאמס, בנוס יותם ראובני ועודד פלד, הסרים את הויכוח השירי הסופי. שירי הארט קריין, המתורגמי או בידי אלעזרה איג'זאקוב מחזיקים או היוכר הנדרש. רוברט לואל, המתורגם ביה דן דאר, הוא כהיר ושירי, בעוד ששירי המתורגמים בידי עמינדב דיקמן הם נטול כהיות. חלק מהתרגומים שנעשו בידי אל גורביץ' הם מעולים, וחלקם פגומים כמעט.

רשימתה של א' דורית ולאדימיט נאבוקוב — אדמונד וילסון, קורותיה שו ידיות בחליפת מיכתבים מביאה מימד מרתק וידוע של עולם הצמרת התרבותית שו ארצות-הברית. רשימתו של רון ברטון אמריקאי בפלסטין, מביאה תגלית אודות חס הפלח — רומן פלסטיני מאת הנרי גילמן קונסול ארצות-הברית בירושלים, כמאה שעבר רשימתו של דניאל גילרוי שירה בת-זמנ וטכנולוגיה מביאה היבט נוסף לשירת ארצות הברית כמאה ה-20, ברומה לקטע מתוך רצית לכתוב שיר של ויליאם קרלוס ויליאמס.

בחומר המקורי המתפרסם בחוברת זו שו מאזניים בולטים שיריו של יגאל בן-אריה ושיריו של יוסי יזרעאלי, ששב לפרסם שירים אחרי בצורת בת יותר מ-20 שנה. גם רמת מבקר מאזניים השתפרה לעומת החוברות הקודמות ברשימותיהם של סנחס שדה, דויד ויינספלח ומירד שייף.

לסיכום, נעים להודות כאן בטעות. כאשר נטק לריו אשר רייך את עריכת מאזניים, היה אצק כותב שורות אלה ספק רב בכוחו של העורך להפוך את מאזניים מכתביעת משעמם ומרדים כפי שהיה, לכתביעת מרתק, עכשווי ובעי דימיון, אשר רייך עשה זאת. תחילה ביחד עם שותפו הראשון לעריכה, זיסי סתווי, והוא ממשיך בכך, עם שותפו הנוכחי בעריכה ח פסח.

משורר שזורין לא מאושר הנך חוזה בתים

רבישטיחים, חמימים בערב דצמבר, / פתיית צחורה-שלג מבעד לזוגית צנחנים... / אן סקסטון, סילביה פלאת ומשוררים נוספים.

פרק התרגומים של טובה רוזן-מוקד מעולה ובהיר, ובו שיריהם של ואלס סטיבנס, עזרא פאונר, קארל סאנדברג ואחרים.